

Δήλωση της ΕΕΔΑ για τα φαινόμενα σεξουαλικής κακοποίησης στο πλαίσιο εκμετάλλευσης σχέσης εξουσίας με αφορμή τις πρόσφατες καταγγελίες στο χώρο του αθλητισμού

21.1.2021

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ως ο Εθνικός Θεσμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Ελλάδα, αποδίδει ύψιστη σημασία στην προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων κάθε μορφής έμφυλης βίας και ιδίως των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης, παρακολουθώντας στενά και με έντονη ευαισθησία τα συγκεκριμένα θέματα. Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει το θάρρος της χρυσής Ολυμπιονίκη στην ιστιοπλοΐα Σοφίας Μπεκατώρου να καταγγείλει δημόσια το περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης που υπέστη σε νεότερη ηλικία στο πλαίσιο εκμετάλλευσης σχέσης εξουσίας και επαγγελματικής εξάρτησης. Η Επιτροπή επίσης χαιρετίζει την παρέμβαση της Εισαγγελίας της Αθήνας και την έναρξη προκαταρκτικής εξέτασης για τη διερεύνηση της υπόθεσης και τυχόν συναφών με την υπόθεση περιστατικών. Η ΕΕΔΑ τονίζει, ότι η πρόσβαση των θυμάτων σεξουαλικής βίας στη δικαιοσύνη, η διεξαγωγή αποτελεσματικής διερεύνησης των παραβιάσεων που αφορούν πράξεις, οι οποίες στρέφονται κατά της γενετήσιας ζωής κι ελευθερίας και η χρηστή απονομή της δικαιοσύνης συγκαταλέγονται ανάμεσα στις βασικότερες πτυχές της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η έμφυλη βία πηγάζει κατά κύριο λόγο από τις παραδοσιακά άνισες σχέσεις εξουσίας μεταξύ γυναικών και ανδρών και τα αρνητικά στερεότυπα περί

βιολογικού και κοινωνικού φύλου, η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει την ανάγκη της πλήρους εφαρμογής της πρόσφατα κυρωθείσας από την Ελλάδα Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (ν. 4531/2018), ο έλεγχος συμμόρφωσης με την οποία, πραγματοποιείται από την Επιτροπή GREVIO, και επαναλαμβάνει την ανάγκη για την πρόληψη πράξεων σεξουαλικής βίας, την αποτελεσματική προστασία των θυμάτων και την καταπολέμηση των φαινομένων αυτών σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του αθλητισμού.

Ιδιαίτερα στον χώρο του αθλητισμού, όπου η βία είναι πολυεπίπεδη, πολυπαραγοντική και πολυθεματική, η ΕΕΔΑ με λύπη της διαπιστώνει έλλειμμα πολιτικών και στρατηγικής, και απουσία ειδικού νομοθετικού πλαισίου για τη λειτουργία των αθλητικών φορέων, τη διευκόλυνση της πρόσβασης των αθλητών σε διαδικασίες καταγγελιών και δίωξης σε περιπτώσεις περιστατικών κάθε μορφής κακοποίησης και την επιβολή του νόμου μέσω της εφαρμογής πειθαρχικών μέτρων και αποτρεπτικών κυρώσεων κατά των δραστών, με αποτέλεσμα να επικρατεί γενικότερο καθεστώς ατιμωρησίας. Προς αυτήν την κατεύθυνση θα πρέπει οπωσδήποτε να θεσπίζονται και να εφαρμόζονται κώδικες ηθικής και δεοντολογίας σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής και στο χώρο του αθλητισμού, που να προβλέπουν κυρώσεις σε βάρος κάθε υπαίτιου για παραβιάσεις των θεμελιωδών αρχών και κανόνων, καθώς η σεξουαλική βία και τα φαινόμενα κατάχρησης θέσης εμπιστοσύνης, εξουσίας και επιρροής ιδίως στο χώρο του σύγχρονου αθλητισμού συνιστούν σοβαρή απειλή κατά της ασφαλούς αθλητικής συμμετοχής γυναικών, κοριτσιών και ευάλωτων ατόμων όπως τα ΛΟΑΤΚΙ, οι αλλοδαποί-ές και τα άτομα με αναπηρίες.

Η ΕΕΔΑ παρακολουθώντας ορισμένες από τις αντιδράσεις στα ΜΜΕ και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης απέναντι στην κοινοποίηση της τραυματικής εμπειρίας της Σοφίας Μπεκατώρου, επισημαίνει τον υψηλό κίνδυνο δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, εκφοβισμού και αντεκδίκησης της ίδιας και όλων των θυμάτων σεξουαλικής βίας, ειδικά σε περιπτώσεις που ο δράστης δεν μπορεί να διωχθεί ποινικά ή να του επιβληθεί ποινή.

Παράλληλα η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει, ότι η Ολομέλειά της έχει ομόφωνα τοποθετηθεί και ως προς την ανάγκη άμεσης νομοθετικής κύρωσης της Σύμβασης 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για τον “Τερματισμό της βίας και της παρενόχλησης σε βάρος των γυναικών και των ανδρών στον κόσμο της εργασίας” και επισημαίνει την ανάγκη λήψης κατάλληλων μέτρων. Η ΔΣΕ 190 συνιστά εργαλείο-ορόσημο, καθώς είναι η πρώτη διεθνής σύμβαση που όχι μόνο αναγνωρίζει το δικαίωμα σε εργασία χωρίς βία και παρενόχληση, αλλά αναγνωρίζει την σεξουαλική παρενόχληση και την παρενόχληση λόγω φύλου στην εργασία αλλά και σε κάθε χώρο ή περίσταση που σχετίζεται με την εργασία, ως μορφές έμφυλης βίας. Η ΕΕΔΑ έχει ήδη καταρτίσει πρόταση για αποστολή προς τον Πρωθυπουργό και τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων για την άμεση νομοθετική κύρωση της Σύμβασης.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω, η ΕΕΔΑ, ως το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας για θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, έχοντας

δεσμευτεί, σύμφωνα με τις κατά το νόμο αρμοδιότητές της, ως προς τη διαρκή παρακολούθηση των εξελίξεων που σχετίζονται με το καθεστώς των δικαιωμάτων αυτών, τη συνεχή επισήμανση σε όλα τα όργανα της Πολιτείας της ανάγκης αποτελεσματικής κατοχύρωσής τους και την ενημέρωση της κοινής γνώμης για τους σχετικούς κινδύνους παραβίασης που ελλοχεύουν, καλείται να αναδείξει τόσο το υφιστάμενο προστατευτικό πλαίσιο θυμάτων εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ζωής κι ελευθερίας όσο και την ανάγκη για ουσιαστική και άμεση εφαρμογή του.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ, λαμβάνοντας υπόψη της τα χαμηλά ποσοστά καταγγελιών περιστατικών σεξουαλικής βίας στις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές, τα χαμηλά ποσοστά δίωξης και με γνώμονα τη μη ανοχή, καταδικάζει απερίφραστα κάθε μορφή σεξουαλικής βίας και καλεί την Πολιτεία να προβεί σε περαιτέρω ενίσχυση του θεσμικού της πλαισίου και να διασφαλίσει με νομικά και άλλα μέτρα:

- την πρόληψη, την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των θυμάτων και την καταπολέμηση της σεξουαλικής και ψυχολογικής βίας σε όλα τα επίπεδα και πεδία δραστηριοτήτων με την εφαρμογή όλων των εθνικών, ενωσιακών και διεθνών δεσμεύσεων και εγγυήσεων, ιδίως της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ για τα Δικαιώματα των Θυμάτων, καθώς η παραβίασή τους συνιστά πλήγμα κατά της κοινωνίας, όπως ρητά ορίζει η τελευταία στο αιτιολογικό της
- την άμεση νομοθετική κύρωση της ΔΣΕ 190 σε εναρμόνιση και με την πρόταση Απόφασης του Συμβουλίου της ΕΕ για την εξουσιοδότηση των κ-μ να κυρώσουν, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Σύμβαση για τη βία και την παρενόχληση, 2019 (αριθ. 190) της ΔΟΕ (22.1.2020 COM(2020) 24 final
- την έγκαιρη παρέμβαση για την προστασία των θυμάτων όλων των μορφών σεξουαλικής βίας, την αποτελεσματική δικαστική προστασία των δικαιωμάτων τους, την πρόσβαση των θυμάτων σε χρηστή δικαιοσύνη με αποτελεσματικές, διαφανείς και εμπιστευτικές διαδικασίες για τη διαχείριση καταγγελιών με έμφαση στη διάσταση του φύλου και την απονομή δικαιοσύνης χωρίς καθυστερήσεις
- την ενίσχυση των δομών της υγείας, της αστυνομίας, των υποστηρικτικών υπηρεσιών και των τηλεφωνικών γραμμών καταγγελιών, καθώς και τη συστηματική παροχή υπηρεσιών πρόληψης και ψυχολογικής, κοινωνικής και νομικής στήριξης και φιλοξενίας σε γυναίκες που βρίσκονται σε απειλή, συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών, των αναπήρων και των ΛΟΑΤΚΙ
- την κατάλληλη και συστηματική εκπαίδευση των υπαλλήλων των αρχών επιβολής του νόμου, των νομικών επαγγελματιών, των επαγγελματιών του υγειονομικού τομέα, των δημοσίων υπαλλήλων που ασχολούνται με υποθέσεις σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης, των μελών των οργανώσεων εργοδοτών και συνδικαλιστικών οργανώσεων, όπως και όλων των επαγγελματιών που παρέχουν υπηρεσίες στα θύματα

- τη διευκόλυνση της πρόσβασης των γυναικών σε θέσεις ευθύνης και λήψης αποφάσεων στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα εξασφαλίζοντας την ισόρροπη εκπροσώπησή τους στα συλλογικά όργανα και στα όργανα διοίκησης ταυτόχρονα με την προώθηση και τη διασφάλιση της ισόρροπης εκπροσώπησής τους στον πολιτικό βίο
- τη συστηματική και τακτική συλλογή αναλυτικών, αξιόπιστων και συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων με ταξινόμηση βάσει ηλικίας και φύλου του δράστη και του θύματος που θα καλύπτει τη σεξουαλική παρενόχληση σε επιμέρους τομείς με στόχο την αποτελεσματική έγκαιρη και έγκυρη παρακολούθηση του φαινομένου της έμφυλης βίας, υποχρέωση η οποία επιβάλλεται και από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (ν. 4531/2018). Προς αυτή την κατεύθυνση κρίσιμη είναι και η συστηματική τήρηση και επεξεργασία επίσημων στατιστικών δεδομένων της ποινικής δικαιοσύνης, και
- την υιοθέτηση και ενίσχυση στοχευμένων δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης με στόχο την πρόληψη και την αύξηση της επίγνωσης των δικαιωμάτων των θυμάτων, για παράδειγμα το κίνημα #MeToo και η πρωτοβουλία «Σπάσε τη Σιωπή – Μίλησε, Μην ανέχεσαι», του Υφυπουργείου Αθλητισμού στο πλαίσιο του προγράμματος του Συμβουλίου της Ευρώπης για την «Προστασία των Παιδιών στον Αθλητισμό», ώστε να ενθαρρύνονται τα θύματα να σπάσουν στη σιωπή τους, όπως συνέβη με την Σοφία Μπεκατώρου.